

26. SÖZÜN ZEYLİ (4 Hatve) -1 -1

- 26.Sözün Zeyli. Kader risalesinin zeylinin 4 hatve olması çok manidar. **Kader meselesi vicdani ve halidir.** 4 Hatve'de ağırlıklı olarak nefsin tezkiyesi ile ilgili.

4 hatve deyince Üstad Hz. 4 şeyden bahsediyor: acz, fakr, şefkat ve teffekkür. Zahirde bakıldığında 4'ü ile tam mutabakat az gibi görünüyor fakat hakikatta müthiş bir mutabaktı var, olmazsa olmaz.

- ❖ **26. Söz, 1. Mebhas:** kader ve cüz-ü ihtiyarîden bahseden adam, **ehl-i huzur ve kemâl-i iman sahibi ise, kâinatı ve nefsin Cenâb-ı Hakka verir, Onun tasarrufunda bilir.** O vakit hakkı var kaderden, cüz-ü ihtiyarîden bahsetsin. Çünkü madem nefsin ve herşeyi Cenâb-ı Haktan bilir; o vakit cüz-ü ihtiyarîye istinad ederek **mes'uliyeti deruhte eder; seyyiâta merciyeti kabul edip Rabbini takdis eder,** daire-i ubûdiyette kalıp teklif-i ilâhiyeyi zimmetine alır.

Burası çok önemli: 2. Hatvede «Mâ esâbeke min hasenetin fe minallâh, ve mâ esâbeke min seyyietin fe min nefsike» **Hayırları insan Cenab-ı Hakka vermeyip şerri deruhte etmezse kader meselesini ilmi, malumat olarak alıyor fakat kader meselesinin hakikatini anlamamış oluyor.** Yani kader meselesini Risale'den çok güzel izah eder, ibareleri, tabirleri, kast edilen manaları ifade eder **fakat kendi iç dünyasında bir hayrı Allaha verip şerri deruhte etme itikadına muvaffak olamazsa kader meselesi onun için sadece malumattan ibaret kalmıştır. O zaman gizli şirkte, şirk-i hafide kalmış oluyor.**

«CENÂB-I HAKKA vâsıl olacak tarikler pek çoktur...» (Risale-i Nur velayeti kübra dersi olduğu için nefs-i emmare mertebesinden safiye mertebesine insanı çıkarıyor ama **bir anda, zamansız, yani zahirden haikate geçmekte zaman yok, kalbin derece-i ruh ve hayatında zaman yok.** Peygamberimiz (asm) için 1 kademde, 1 sohbetinde diyor ya 27. Sözün zeylinde. «O medenileşmiş kavimlere mulallim-i rehber olan» diyor... **Onun biz cüzü Risale-i Nur'da var. Çünkü Risale-i Nur Sahabe mesleğinin bir cilvesi** diyor Emirdağ Lahikasında. Yani insanıyeti en aşağı mertebesinden **bir anda safi bir muhatabiyetle, enaniyeti terk etmekle** en yüksek mertbeye çıkarabiliyor...bir anda)

1. Hatve tezkiye-i nefis; «fe la tuzekku enfusekum» âyeti işaret ettiği gibi, tezkiye-i nefis etmemek. Yani kusurunu deruhte etmesi gerekiyor insanın. Çünkü aşağıdaki ayette onu söylüyor «ve mâ esâbeke min seyyietin fe min nefsike», Birinci mebhasta dediği gibi «**seyyiâtı isteyen nefs-i insanıyedir: ya istidat ile, ya ihtiyar ile**». **O yüzden şerden insan, Kur'anın dediği gibi, tamamen mesuldur, çünkü kendi istiyor diyor.**

- Tezkiye-i nefis etmemek. Zira, insan, cibilliyeti ve fitratı hasebiyle nefsin sever. Belki, evvelâ ve bizzat yalnız zâtını sever; başka herşeyi nefsin feda eder. Mâbuda lâıyk bir tarzda nefsin metheder; mâbuda lâıyk bir tenzihle nefsin meâyipten tenzih ve tebrîe eder. (Yani insanın nefsinde olan muhabbeti. Mesela Üstad diyor: **insanda bir muhabbet hissiyat, duygusu var, gayri ihtiyaridir, aynı zamanda her şeyi sevebiliyor. Ona bir mecraya vermek gerekiyor. Yani Allah hesabına sevmek.** İnsan bunun ayarını **irade-i cüziesindeki tasarrufla** yapıyor. Tasarrufla göre ya Cenab-ı Hak namına seviyor ya nefsin hesabına seviyor. Nefsin yapısında böyle bir şey var. **İnsan kemalatiyle beraber o irade-i cüzienin tasarrufla o mecrayı değiştirecek. Muhabbeti nefsinde değilde Cenab-ı Hakka karşı...** yani «**kusurdan uzak tutmak, medh-ü sena etmek, muhabbet etmek, perestiş etmek...**» hissiyatları Allah için verilmiş).

Ne diyor ? « Elden geldiği kadar kusurları kendine lâıyk görmez ve kabul etmez. Nefsinde perestiş eder tarzında, şiddetle müdafaa eder Hattâ, fitratında tevdi edilen ve Mâbud-u Hakikînin **hamd ve tesbihi için ona verilen cihazat ve istidatı** kendi nefsinde sarf ederek «**menittehaze ilâhehu hevâhu**» sırrına mazhar olur ». **Çünkü Cenab-ı Hak için verilen cihazatı nefis tezkiye olmadığından (nefs-i emmare) kendine veriyor. Acz ve fakrını bilen bir insan ancak buna muvaffak olabilir. Yani: muhabbetini, medh-ü senasını, kusurdan tebriyi ancak Cenab-ı Hak'a verir. Eğer acz-fakr hakikatini anlamamışsa o zaman buna muvaffak olması, tezkiye-i nefis sahibi olması, nefsin terbiye etmesi adeta mümkün değil. O yüzden müthiş bir bağlantısı var. Acz & fakr olmadan tezkiye-i nefis olmaz. Bu yüzden Risale-i Nurun her eserinde, her cüzünde bakıyorsun acz ve fakr meselesi işleniyor.. Adeta havasız insan yaşamadığı gibi cüz-i ihtiyarisiz de maneviyat olmaz , maneviyatın özü yani.**

Acz ve fakrın başka bir tabiride hiçlik. Hiçliğini anlamak. **Hiçliğini anlamak derken mahlukiyetini nefy etmek diye anlamamak gerekiyor.** Mahlukiyetini, tamamen kendini ortadan kaldırmak gibi anlaşılmalarda oluyor insanlarda, o olursa sıkıntı olur. İnsanın mahlukiyeti ile alakalı Mesnev-i Nuriyede bir tabir var : «**mümkinatın vücudu, vâcibin nurundan bir gölge olduğu cihetle, vehmî bir mertebededir. Vâcibin emriyle vücud-u hariciyeye girer. Sâbit ve müstakar kalır. Demek mümkinatın vücudu bizzat hakikî bir vücud-u haricî olmadığı gibi, vehmî veya zâil bir zill de değildir. Ancak, Vâcibü'l-Vücudun icadıyla bir vücuttur**». Yani senin bir mahlukiyetin var... mahlukiyete hiçlik dediğin zaman mahlukiyeti nefy etmek değil... nihayetsiz aczini fakrını, naksını anlayıp kusuru deruhte etmesi, bütün hayırları Allah'a vermesi..Hiçlikten maksat bu, ayette de bunu diyor zaten. **Aczini, fakrın anlayan bir insan en alt tabaka olan emmareden en üst seviye olan Safiye mertebesine çıkıyor o zaman Allah o insandan razı oluyor. İhlas nedir ? Cenab-ı Hakkın senden razı olması... Velayet-i Kübra mertbesinde bu var. Ama velayet mesleklerinde ise senin Allah'tan razı olman, senin Allah'ı sevmen var...**

26. SÖZÜN ZEYLİ (4 Hatve) -1 -2

11. Lema'da «Sünnet-i Seniyyeyi esas tutan, **Habibullahın zilli altında makam-ı mahbubiyete mazhardır**» diyor. Burada **Allah'ın seni sevmesi, senden razı olması** var, **Velayet-i Kübra mesleğinde**. **Burası çok önemli: Çünkü Allahın seni sevmesi, senden razı olması var. Nefis tezkiye olduğu zaman (onun zillinde) Cenab-ı Hak'ın muhabbet ve rızasına mazhar oluyor.**

- **Nefis ne yapıyor ? Mana-yı ismi cihetiyle «kendini görür, kendini beğenir».. Terbiye olmamış, acz ve fakrını, hiçliğini anlamamış nefsin özelliği bu.. «İşte, şu mertebede, şu hatvede tezkiyesi, tathiri, onu tezkiye etmemek, tebrie etmemektir.»**

Mesela burada bir cümle kullandı: "**acz ve fakr ve şefkat ve tefekkür" tariki**... acz dahi, aşk gibi, belki daha eslem bir tariktir ki, **ubûdiyet tarikiyle** mahbubiyete kadar gider».. Zaten Telvihât-ı Tis'a'da «Ubudiyetin esası «acz, fakr, naks, huşu, halktan istina niyaz..» diyor. Yukarıda ise «**ubûdiyet tarikiyle** mahbubiyete kadar gider» diyor. Aşkta insanın Allah'ı sevmesi var. Aşkta daha eslem olan Acz yolunda ise «acz, şefkat, tefekkür tarikiyle» gidiyor. **Acz, aşktan daha keskin olarak Mahbubiyet'e götürüyor, Cenab-ı Hak'ın muhabbetini kazanıyor.. Orada Allah'ın seni sevmesi, senden razı olması var. Aşkta ise senin Allah'ı sevmen var. O zaman ne oluyor ? İnsan bir anda zahirden hakikate, mana-yı isminden mana-yı harfiye geçiyor.**

İnsan zahirde kalmıyor asında.. Ya mana-yı ismi ya mana-yı harfi... Allah (cc) diyor ki «**sen vahid-i kıyasi yaparak beni tanıman lazım..**» Ene kendisine bir müşahhasiyet vererek vahid-i kıyasi yapıyor, eğer ene kendisine bir müşahhasiyet, müstakiliyet vermese vahid-i kıyasi yapamaz. **Hayvan bunu yapmadığı için Allah'ın Rububiyetini, Malikiyetini bilemez. «Ben» demekle ne yapıyorsun ? Cenab-ı Hak'ın Rububiyetini, Malikiyetini, tüm evsafını anlıyorsun. Buradaki müşahhasiyet zahirdedir, mana-yı ismi cihetiyle değildir. Mana-yı ismi cihetiyle hiç bir şeyin vücudu yok. Mesela Mektubat 59'da diyor «Çok Sözlere izah ettiğimiz gibi, herşey, mânâ-yı ismiyle ve kendine bakan vecihte hiçtir; kendi zâtında müstakil ve bizatihî sabit bir vücudu yoktur».** O zaman Ene bu müşahhasiyeti, müstakiliyeti zahirde yapıyor ta ki vahid-i kıyasi yapabilsin. Fakat Ene'nin vücudu vücud denmeyecek kadar zayıf. O yüzden Muhyiddin İbn Arabî vücuda vermemiş, nefyetmiş.

Vacibül Vücut'a nisbeten vücud denmeyecek kadar zayıf bir vücudu var. Fakat farazi anlamak bahsinde Ene'yi farazi anlamak manaya ters olur. Ene'nin kendisi farazi değil, yapmış olduğu rububiyeti ve malikiyeti farazidir. Ene mahluktur, çok sarıh ifade var. Mesnevi-i 199'da diyor «gök, zemin, dağ Enenin farazi şirkinden korkmuş». 30. Sözde Enenin mahlukiyeti için «Vücudu tebedür; yani başka birisinin vücuduyla kaim ve icadıyla sabittir...» diyor. Başka yerde de «Enenin hikmet-i hilkatı..» diyor.. Yani Ene mahluktur ama o kadar zayıf bir mahluk ki «kendisine hava gibi...».. O kadar zayıf... «zâhir mâlikiyetiyle, Hâlıkının hakikî mâlikiyetini fehmeder»

30 Söz: «Meyve Risalesi: Vakta ki, ene, **vazifesini şu suretle ifa etti; vahid-i kıyasî olan mevhum rububiyetini ve farazî mâlikiyetini terk eder.**» Vazifesini yaptıktan sonra **mevhum rububiyetini ve farazî mâlikiyetini terk ediyor...** Ama **mana-yı ismiyle baktığı zaman kesretin ta içerisinde dalıyor, yani kendine bütün marifet yollarını, kendi hakikatine giden yolları kapatmış oluyor.. Kendi hakikatine gidemiyor.**

Kendi hakikati nedir ? 579 Miraç bahsinde söylüyor: **mahiyet-i insaniye, çekirdeğin olduğu yer.** «şecere-i kâinat, şecere-i tûbâ gibi, gövdesi ve kökü yukarıda, dalları aşağıda olduğu için, **aşağıdaki meyve makamından, tâ çekirdek-i aslî makamına kadar nuranî bir hayt-ı münasebet var.** İşte, **Mirac, o hayt-ı münasebetin gilâfı ve suretidir** ki, zât-ı Ahmediye aleyhissalâtü vesselâm o yolu açmış, **velâyetiyle gitmiş, risaletiyle dönmüş ve kapıyı da açık bırakmış.** Arkasındaki **evliya-yı ümmeti, ruh ve kalble, o cadde-i nuranide, Mirac-ı Nebevinin gölgesinde seyr ü sülûk edip istidatlarına göre makamât-ı âliyeye çıkıyorlar.»**

Yani burada insan meyve makamında, kainatın neticesi insan, en münevver meyvesi Peygamberimiz (asm). **Peygamberimiz buraada meyve makamında ise, çekirdek-i aslî makamında nereye gitti Peygamberimiz ? Kab-ı Kavseyne. Mirac'ın hakikati ne peki ? : «Zât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) merâtib-i kemâlâtta seyr ü sülûkünden ibarettir».** Hakikat noktasında Külliyyet kesbetmek, bir gül goncası gibi bu alemler bir birine sarılı iç içe görmek, yerdeyken arş-ı azamî müşahede.. Peygamber efendimiz için yerdeyken ebed tarafını görmüş, mazinin bütün ahvallerini, semayı, cenneti müşahede etmiş ..zeminden diyor Üstad Lemalarda.

Makamsızlık makamı. Yani madi-manevi makamları terk ederse hakiki makama mazhar oluyor. Hiçlik makamı. Meyve makamından, miraçtaki tekemmülle, külli nazar, külli tekamül ile Peygamber (asm) çekirdek-i aslî makamına çıkıyor. Miraç yok, çekirdek-i aslî makamına çıkıyor yerdeyken. **Mirac gılaf ve surettir diyor ya, Peygamberimizin miracı o gılafla sureti olmuş. Yani miraç bütün zaman ve mekânlarda devam ediyor. Herkesin miracı var, bütün mahlukattan dergah-ı İlahiye giden... Miracı Ekber denilmesi o.** Bütün esmayı bütün meratibiyle **nefs-ül emirdeki ism-i azama** hem de **her ismin mertebe-i azamına** mazhar olmuş.

26. SÖZÜN ZEYLİ (4 Hatve) -1 -3

Üstad tarif ederken Emirdağında diyor: **Küllî hakikat-i Muhammediye (asm) hem hayatın hayatı hem ism-i azamın tecell-i azamı, hem bütün zi-ruhların nuru diyor.** Dehşet bir şey bak «hayatın hayatı» diyor. **Yani insan hayatı-ezeliyeye direk ayna olamıyor.** Peygamberimiz ayna-yı azam vesilesiyle olabiliyor. Kezan barajı-trafo misali gibi. Kezan barajını direk bağlayamıyorsun, kaldıramaz. Trafoda herkese kabiliyetine göre elektrik dağılımı var. Peygamber efendimiz ana trafo misali gibi ..nur-u azama mazhar. Herkes kabiliyetine göre, ne kadar muhatap olabiliyorsa mahviyeti nisbetinde o nur-u azam vesilesiyle mazhar oluyor. **«Ayine-i Ahmediyede görülür, gösterilir»** diyor. **Çekirdek-i asli makamı Kab-ı kavseyn.** Meyvedeki çekirdek, ağaçtaki çekirdekle bir hayt-ı münsebet, nurani bir bağ var diyor.. O bağı kuruyor. Eğer külliyyet kesbedemezse o zaman kabloda adeta elektrik, bağlantı yok.. Bağlantıyı kuramıyor. **Külliyyet kesbedmesi insanın miracıdır. Mirac-ı nebevinin gölgesinde kalp ve ruhuyla Meyve makamından seyr ü sülûk ederek (kendi çekirdek-i asli makamı ile) bağlantı kuruyor diyor.. Külliyyet kesbederek, tekamül ederek, külli nazarla.**

- **Mesnevi-i Nuriyede «İnsanı gaflete düşürtmekle Allah'a ubudiyetine mâni olan, cüz'î nazarını cüz'î şeylere hasretmektir»** diyor. Cüz-i nazardan tecerrüd yani. Cenab-ı Hakkın bütün faaliyetleri küllidir, azim tasarrufu var. **Risale-i Nur mecmu-u kainatı her ismin mertbe-i azamını ders veriyor.** Üstad 2. Şuada diyor: süt ile iâşe o yavrunun Cenab-ı Hakkın Rahim ismine mazhariyetine görürsen o zaman bütün yavrulara veya Şafi ismiyle şifa bulan bir insan onu bulursa kainattaki bütün dertlere derman veren, şifayı veren Şafi-i hakiki.. o zaman ne yapar ? **Cüzi bir cilveden o cilve-i azamı görüyor mecmu kainatta. O cüzi cilveyi kendisinde görmezse o zaman cilve-i azamı göremiyor Müstakiliyet vermiş oluyor. Zahirde kalıyor.** Bir ismin azamiyet derecede tecelliyatını görmek istiyorsan gözünün birini cüziyete göndereceksin birini de külliyyete göndereceksin diyor. Cüziyetten külliyyete çıkmak istiyorsan mebde ve müntehayı birleştirmen gerekiyor ki cüziyetten çıkıp külliyyet kesbedebilesin. Yoksa nakıs oluyor.

16. Söz: **«eğer sen Ona Halık ismiyle ona yanaşmak istersen: kendi Halık'ın nevin Halık'ın, zihyatın Halık'ı, mevcudatın Halık'ı. Yoksa cüzi bir cilveyi görürsün, gölgede kalırsın»** diyor. İşte Risale-i Nur bu külli nazarı veriyor, **bu külli nazar ile tefekkür olduğu zaman her ismin mertbe-i azamını, Cenab-ı hakkın azim tasarrufunu görüyorsun.** bir başkasının ömür boyu almış olduğu feyzi Peygamberimiz bir Süphanallah , bir Elhamdülillah kelimesinden alıyor. Nasıl oluyor ? Süphanallah derken Cenab-ı Hakkın bütün dairelere, alemlere tecelli eden bütün esmaların mertbe-i azamını görerek Süphanallah diyor. **Külliyyet kesbederek, tekamül ederek, külli nazarla kendi çekirdek-i asli makamı ile bağlantı kuruyor, mirac-ı ekberin gölgesinde kendi mahiyetine gidiyor.**

Şualar 218'de diyor: **«insan hakikat-i Muhammediye asm cihetiyle kainatın çekirdeği aslisidir** (hakikat-i Muhammediye cihetiyle tabiri çok acayip bir mana ifade ediyor. **Yani insanın mahiyeti orjinal mahiyet değil. Asıl mahiyet Peygamberimizin mahiyet-i Muhammedidir. Bütün mahlukatın mahiyeti o mahiyet-i Muhammediyeden tekessürdür.** Muhyiddin Arabinin «arş benim, kürs benim..» tabiri tashihe muhtaç. O zaman sen kendi mahiyetini orjinal olarak kabul etmiş oluyorsun. Oysa değil. Onun namına söylemiş olabilir mi, kelimeler zahirde eksik görünebilir ama Üstadın söylediği şekilde ? Üstadın söylediği tarzda söylemesi imkansız, söyleyemez çünkü söyleyebilmesi için her ismin mertbe-i azamına Şümüllü ilhama mazhar olması lazım ki Risale-i Nur, mehd-i azam ona mazhar.

Onlar genelde kesbi gittikleri için 17. Sözde diyor ki **«irade-i cüziyenin ayarı nakıstır»** **Yani kesbi olan keşiflerde ister istemez nakısiyet vardır. Ama Velayet-i Kübra sahipleri - asfiya-i muhakkikin diyor – ism-i azamla baktıkları için ism-i azam her meseleyi ihata etmesi vardır – nefsü'l emri görüyor. Risale-i Nur her bir meselede nefsü'l emri gösteriyor, hakikatin kendisini gösteriyor yani. O yüzden bir nur talebesi ahirete gittiği zaman diyecek «ben dünyada bu manları görmüştüm» hiç farklı birşey çıkmayacak yani.** Hz. İmam Ali diyor ya «alem-i gayb açılrsa yakinim ziyadeleşmeyecek». Ama bir evliya öyle demeyecek: «ben bir hakikatin ucunu gördüm ama tam doğru değildi. Keşiflerim, nokta-i nazarlarım, doğrudur dediklerim..» çok yanıldığını orada anlayacak.

- **Kab-ı kavseyn'de ne var ? Tecell-i azam var. Ruiyet-i Cemalullah var. Mahviyet, ihlas, uhuvvet, tefani, fena fillah.. bu manalara mazhar olduğu zaman aslı ile buluşuyor. Tefani sırrında ne var ? Uhuvvet tefani sırrı içerisinde var. Bir insana tefani olmazsa uhuvvete hiç bir zaman muvaffak olamaz. Fena fillah olmazsa fena fil ihvan olmaz. Barla 124'te Hafız Ali abi ile Hüsrev arasında: Hafız Ali abi mahviyettir diyor. O anda derecesine göre aslı ile buluşuyor. Kab-ı kavseyn de o an, hiç bir şeyi nazara almıyor, Allah'ı müşahade ediyor. Çünkü Risale-i Nur'dan ders alıyor. Hasan Feyzi abi "Kab-ı Kavseyn'den aldım dersimi baktım her şey ayan" diyor.**

Üstad diyor ki Hasan Feyzi'nin vefatı Denizli'ye Risale-i Nur dairesinde bu memlekete ve alem-i islama büyük bir zayıttır. Ne alakası var ? **Hasan Feyzi abinin o manaya mazhar olmasıyla sanki bütün dairelerde hizmeti, bütün dairelere sanki manevi bir tasarrufu var. Onun bütün ihlasi, samimiyeti, o dava ruhu, o hakikati, o dairelerin hepsine sirayet ediyor. O yüzden hadis var "alimin ölümü alemin ölümüdür" diye, değil mi ? Dehşet bir şey yani..**

Mesela Emirdağın'da bazı tabirlerde Üstad Sırr-ı imanın tabirinde diyor: Zahirde **"ben..ben.." diye yazdımsa da sensin yine ol Ben, / Hiçten ne çıkar (ben hiçim diyor, nihayetsiz acz, fakr içinde..), hem bana benlik yine senden» / «Benden bana ben gitmek için Risale-i Nur diye koştum» Benden bana" (yani zahirden hakikate geçiyor. 20. Sözün Zeylinde "Hakikati aynı zahir içinde görmek" diyor. Bak, hakikat nerede ? Aynı-ı zahirde. Senin şefkatini var (enfüsle bakarsak) konuşuyorsun, elmayı, çiçeği, böceği görüyorsun.. doğrudan esmanın cilvesi. Üstad diyor ki 30. sözde **"Muhakkikini asfiya demiş ki "Hakikî hakaik-i eşya, Esmâ-i İlahiyedir. Mahiyet-i eşya ise, o hakaikın gölgeleridir."****

26. SÖZÜN ZEYLİ (4 Hatve) -1 -4

❖ Üstad diyor ki: «**Hakikî hakaik-i eşya, Esmâ-i İlahiyenin cilveleridir.**» Şu anda bizim konuşmamız, şefkatimiz, görmemiz Esmâ-i İlahiyenin cilveleridir. **Böyle bir itikat olduğu zaman ne yapıyorsun ? Zahirden hakikate geçiyorsun.** Tabi bunların çok meratibi var. **Burada Kab-ı kavseyen çıkamadı bir insan, orada ne olacak ? Orada hiç çıkamıyor.** Orada neticeler var artık. Cennet için Üstad «**Adem babanızın vatan-ı aslisidir (memlekttir) Cennet**» diyor. Cismani lezzetlerin zirvede olduğu bir yer. O yüzden Kab-ı Kavsey'n'de Rüyey-i Cemalullah var. Cennette müşahedetullah var.

Müşahedetullah'ta bir kaç esmanın teceli azamına mazhar oluyor insan, ama Rüyey-i Cemalullah'a mazhar olabilmesi için her ismin mertebe-i azamına mazhar olması lazım. "Hakiki bir Nur talebesinin" dünyada mazhar olduğu hakikate (Risale-i Nur vesilesi ile) evliya cennette mazhar olamıyor. Çünkü bize Risale-i Nur velayet-i kübra dersini veriyor. Rüyeyullah ile Cemalullah arasında ne fark var ? Rüyey-i Cemalullah olması için her ismin mertebe-i azamına mazhar olması gerekiyor. Hem Kab-ı Kavsey'n'de oluyor. Peygamberimiz Kab-ı kavseynde Rüyey-i Cemaline mazhar oldu diyor. **İnsanda esmanın cüzi bir cilvesi - kainatta cilve-i azam - cennette esmanın bir temessülâtı - dünyada esmanın gölgesinin gölgesi - Kab-ı kavsey'n'de ise tecell-i azam var.**

Üstad Emirdağ-1, 176'da, tarif ediyor: «**hakikat-ı Muhammediye (a.s.m.) hem hayatın hayatı, hem kâinatın hayatı, hem ism-i Âzâmın tecell-i âzâmının mazharı**» Nerde olmuş tecell-i azama mazhar ? **Çekirdekte, hakikat-i Muhammediye, hakikat-i Muhammediye çekirdek, Kab-ı Kavsey'n'de işte. Velayet-i Ahmediye ile Hakikat-i Muhammediye'nin orada birleşmesidir. Birleşmesine vesile olan da Miraç'tır. Onun sureti ve kılıfıdır. Külliyyet kesbetmesiyle seyr u süluk, terakkisi Mirac-ı ekber ne yapıyor ? O çekirdek ile meyveyi birleştiriyor. Aslına götürüyor.**

Benim namaz kılmam, oruç tutmam, zekat vermem, hizmet-i imaniyede bulunmak, kitap okumak bunun cilveleridir diyebilir miyiz ? Evet. Aslına gitmenin cilveleri, yolları. Zaten Kastamonu Lahikasında 195-94'te diyor ya «**Risale-i Nur'un şahs-ı manevisi ve o şahs-ı maneviye temsil eden has şakirtlerinin şahs-ı manevisi "Ferid" makamına mazhar oldukları için**» Üstad «**Ferid makamında hem gavsiyet hem kutbiyet var**» diyor. **Gavsiyet ne ? Risale-i Nur hakaiki imaniyeye müdafaa noktasında ehli dalaletin imanlarının kurtulmasına vesile olması, şüpheleri izale etmesi noktasında bu hizmette isthidam edildiğinden talebeleri bu cihette bir şahsı manevi itibarıyla bir Gavstır. Onun için Risale'de diyor: **ehil olanlara feyizlerini ifaza ediyor.****

Risale'deki hakaiki imaniyenin yüksek meratibindeki dersler, hakikatlar ne yapıyor ? Velayet tarafı. **Velayet tarafını Ferdîyet ile cem ediyor. Hasların şahsı manevisine girerse bir insan** (münferdi olarak değil şahs-ı manevi cihetiyle) hasların şahsı manevisi olarak, hem velayete hem de Ferdîyet'e (hem Kurbiyete hem Gavsiyete) mazhardır. O nisbette Kab-ı kavsey'n'de derecesine göre (Rüyete mazhar) olacak. O hasların **şahs-ı manevisine girebilmesi için şartları vardır; Mahviyettir, uhuvvettir, ihlastır, takvadır... bu şartlar var yani girebilmesi için, aslına gidiyor o zaman. Yoksa burada gidemezse ahirette Cennete hiç gidemiyor yani.** Çünkü Cennet artık neticeler, Cennette sandık açılıyor burada oyunu kullanıyor saat 5 olunca sandık açılıyor, bitti yani seçme durumu. Seçilen artık ortaya çıkıyor. Bunun gibi ahirette sonuçlar ortaya çıkıyor. Cennette artık kendi manevi derecesine göre bir derecesi, saadeti oluyor. Üstad 30. Sözde mahiyet-i insaniye için diyor: «**On Birinci Sözde beyan edildiği gibi mahiyet-i insaniyenin ve mahiyet-i insaniyedeki enaniyetin, mânâ-yı harfi cihetiyle ruzname, takvim..»** olduğunu sayıyor orada.

Enaniyetin mânâ-yı harfi ciheti... işte insan onunla beraber bir müşahhasiyet yapıyor. Cenab-ı hakkı tanıyor onadan sonra onu ona devrediyor artık. Emirdağ'ında iki tür tefekkürden bahsediyor: bir Ayetül Kübra (afakta) biri enfüste diyor; «**en kuvvetli ve hakal yakın derecesinde vicdani ve hissi bir derece şuhud olan hakikat-i insaniye haritasını enaniyet-i beşeriyet fihristesini, mahiyet-i nefsiyesini mütâala ile imanın şüphesiz ve vesvesesiz mertebesine çıkmaktır ki, sırr-ı akrebiyete ve veraset-i Nübüvvet'e bakar**» sonra Üstad oradan 33. Söze atıf yapıyor.

İnsan o şekilde tekamül ederse aslına, Kab-ı kavsey'n makamına gidiyor. **İnsan burada aslını bulmazsa bir daha kendini bilemeyecek, orada mahiyetini bulamayacak, nakıs kalacak, müstaid olduğu kemalata vasil olamayacak.** Bu hakikata burada mazhar olan ve olmayan insanı düşünelim, ne olacak ? Ebedi olarak öyle kalacak. O, ona kafi gelecek, bu da buna kafi gelecek. **Herkes kendi meratibine razı olacak.** Mesela Meyve risalesinde diyor ya «**Adem alemleri Süphanallah, vücut alemleri Elhamdülillah der.**» Şimdi diyelim ki burada **ehl-i hakikat kusuru deruhte ederek Allah'ı takdis ediyor.** Kusurunu deruhte etmeden Allah'ı takdis edemez bin defa Suphanallah desin.. Kusurunu deruhte etmek itikadi olmazsa, Allah'a ahirete inandığı gibi, insan Allah'ı takdis edemiyor, lafızda kalıyor yani.

Peki Ehl-i dalalet ne yapıyor ? Kusuru Allah'a veriyor. Allah'ı suçluyor. Ama ahirete gittiği zaman diyecek ki «**ben irade-i cüziyemle, irademi su-i istimal ederk bu hataları, şerleri kendim işledim, Allah bütün kusurlardan münezzehtir, müberradır, mualladır**» diyecek, orada kusuru deruhte edecek. O yüzden adem alemlerinden maksat ehli cehennem diyecek ki «**Suphanallah, Allahım sen Süphanısın, sen bütün kusurlardan münezzehtir bizim bu cehenneme düşmemiz ayn-ı adildir, ayn-ı rahmettir çünkü biz binler hukukları zayi ettik (külliyyatta Üstadın izah ettiği gibi, buradaki manaları bir derece anlayacaklar) zulmettik bizi affetmen zulme maruz kalan masumlara zulüm olur o yüzden biz hak ettik, sen adilsin, bize ceza vermemek zulüm olur diğer mahlukata**» diyecek, kusurunu deruhte edecek, Suphanallah diyecek. Ehl-i cennette diyecek «**ya Rabbi Cennet senin fazlındandır**» o yüzden Elhamdülillah diyecek hamd edecek Allah'a.

26. SÖZÜN ZEYLİ (4 Hatve) -1 -5

- Bu acz ve fakr hepsine bakıyor. 2. hatvede kendini unutma meselesi var: **«Onlar Allah'ı unuttuklarından Allah'ta onlara kendilerini unutturmuş»** Kendini nasıl unutup ? Kendisine mana-yı ismi ile bakması, dünyaperest olması, afaki, yaratılış gayesini unutmaması.. kendini unutmaktır. Allah da kendini unutturuyor. Ne için gelmişsin, ne ile uğraşıyorsun yani... Allah'ı unutmanın dünyada peşin cezası dünyada. O zaman böyle bir adamın durumu ne ? **Mevti görüyor başkasına veriyor, fena ve zevali görse kendine almaz, Ve külfet ve hizmet makamında nefsinin unutmak, fakat ahz-ı ücret ve istifade-i huzuzat makamında nefsinin düşünmek, şiddetle iltizam etmek, nefsi emmârenin muktezasıdır.**

Allah'ı unutmak zaten doğrudan doğruya nefsi emmârenin mertebesi. Allah'ı unutmanın insana kazandırdığı şeyler; kendini unutmaması, yaratılış gayesini unutmaması, yani kendisinin mana tarafını mahiyet-i insani cihetiyle unutmaması. Unuttuğundan dolayı bu manalar çıkıyor; ölümü, fena ve zevali görmüyor, hizmet, meşekkat, namaz kılmak, kitap okuma yani ibadet vazifesi... bunların hepsini terk ediyor, unutup yani. Fakat nefis hazır lezzete müptela, kör hissiyat ileriye görmüyor. Hazır lezzet olduğu zaman maddi-manevi ne yapıyor hemen tak devreye giriyor. Manevi olarak; iltifat, teveccüh, şöhret, şöhretperestlik, nazar-ı dikkati celb etmek. Veya maddi lezzet olarak da nefis hemen devreye giriyor.

Hani İhlas risalesinde diyor ya **“hissiyatı süfliye ve menafi-i cüz'iyeye hatırı için ihlası kırmak..” menafi-i cüz'iyeye daha ziyade maddi lezzetlere (nefse) bakar. Hissiyatı süfliye de daha ziyade Eneye bakar: manevi teveccüh, iltifat, şöhretperestlik gibi hislerden sebeple ihlası kırılırsın diyor.. İşte bunlar nefsi emmare mertebesi. Tezkiyesi de neymiş: “Şu makamda tezkiyesi, tathiri, terbiyesi, şu hâletin aksidir. Yani, nisyân-ı nefis içinde nisyan etmemek. Yani, huzuzat ve ihtirasatta unutmak; ve mevte ve hizmette düşünmek...”** 2. Hatvede nefsin hayvaniyet mertebesinden bahsediyor. Bir insan aczini ve fakrini görmezse, nefsi emmare mertebesinden aksine dönmesi yani nefis içinde nisyan etmemesi, yani huzuzat ve ihtirasatta unutmaması, mevte düşünmesi **çok zordur, aczini ve fakrini bilmiyorsa. İmkansız adeta.. olmaz yani. Bu yüzden işin altında acz ve fakr var.. buna mazhar olması için. Bu emmare mertebesinden safiye mertebesine arınabilmesi için, zahirden hakikate, mana-yı isminden mana-i harfiye geçebilmesi için buna mazhar olması gerekiyor. Yoksa olamaz.. yani burada kalır.**

3. hatvede ne diyor: **“nefsin muktezası daima iyilikleri kendinden bilip fahr ve ucube girmesi..** Bu Hatvede, nefsinde yalnız kusuru ve naksi ve aczi ve fakrı görüp, **bütün mehâsin ve kemâlâtını, Fâtır-ı Zülcelâl tarafından ona ihsan edilmiş nimetler olduğunu anlayıp, fahr yerinde şükür ve temeddüh yerinde hamd etmektir.”** Burada önce nefsin muktezası yani emmare, nefsin tezkiye olmamış, arınmamış mertebesi, aczini fakrini bilmeyen bir insanın durumu Ne imiş ? **iyiliği kendinden bilip fahr ve ucube giriyor. Kendinde biliyor “Ma esabeke min hasenetin feminallahi...” ayete muhalefet ediyor. Allah diyor ki iyilik bendendir, nefis diyor ki iyilik bendedir. Yani hakiki ilahî devre dışı bırakıyor kendi aleminde nefis kendi mevhum ilahını hakiki nazarı ile bakıyor. Bu ayete muhalefet ediyor. O zaman bu hatvede nefsinde neyi görecek diyor ? «yalnız kusuru (ve mâ esâbeke min seyyietin fe min nefsi) ve naksi ve aczi ve fakrı görüp, kendi nefsinde, bütün mehasin ve kemalatını...» Acz ve fakrını gören bir adam.**

- Mesela 13. Lemanın 13. işaretinin 2. noktasında bir cümle var : **“bir insan kendi hatasını, kusurunu görürse o kusur kusurluktan çıkar affa müstahak olur”** diyor. Çok acayip orası. Şimdi bir kusur var, fiili bir durum, günah var yani. Adam bir günah işlemiş. Bir de o günahı günah görmek veya görmemek var. Şimdi **bir insan o hatasını, günahını günah olarak görmediği zaman o fiili, işlediği günahdan daha büyük günah. Yani fiilen yapmadığı şey, fiilen yaptığı şeyden daha üstün oluyor. Çok dehşet bir şey yani. Fiilen günah işledi tamam, ama diyor kusurunu gördüğü zaman affa müstahak olur, o kusur kusurluktan çıkar diyor. Çünkü kusuru gören istiğfar eder, istiğfar eden istiaze eder, istiaze eden şeytanın şerrinden kurtulur, affa müstahak olur** diyor. Çok dehşet bir işaret. Esmânın zeminleri: orada isimleri sayıyor: Gaffar, Settar, Afüvv, Cemil isimi... bu isimler herkeste **tecelli ediyor.**

Fakat günah işlediği halde, Günahını kabul edip, muzdarip olup istiğfar edebilen bir insan hali ve vicdani, itikadi olarak kabul ederse o zaman o **isimleri tezahür ediyor.** Bak, o isimler **tezahür** oluyor o zaman. **Gösteriyor** o zaman o isimleri. Miraç bahsinde diyor ya; **“tecellî-i âzam tezahür eder ki”...tezahür meselesi farklı bir hadise.** Diyelim ki siz bir işverensiniz, işçilerinize adaletli davranıyorsunuz: Adil isminin cilvesini gösteriyorsunuz. Mesela çok şefkatlisiniz, Cenab-ı Hakkın Rahim ismini gösteriyorsun o zaman. Hayatınızda çok intizamlı, nizamlısınız, dağınık değilsiniz Münazzım isminin cilvesini gösteriyorsun. Veya maddi-manevi çok temizsiniz Kuddüs isminin cilvesini gösteriyorsunuz. **Tezahür meselesi. Peygamberimiz hepsini tezahür ettirmiş. İşte, kusurunu deruhte ettiği zaman o Gafur, Affüv ismini tezahür ettiriyor, onları gösteriyor. Dehşet bir şey yani...**

Evet, şimdi terbiye ediyor. **Yani insan nefsi safiye nasıl geçer, Allah ondan nasıl razı olur ?** İşte bu şekilde diyor: **yalnız kusurunu, naksini ve aczini gördüğü zaman... ne oldu ? Mana-yı isminden mana-i harfiye geçti. Zahirden hakikate geçti. Kalb ve ruhun derece-i hayatına girdi. Nefsi tezkiye ve terbiye oldu. Yaradılışında olan acz ve fakrını, mahlukiyet tarafındaki durumunu derk etti, ve Allah'ın muhabbetine ve rızasına mazhar oluyor. Yani bu ayet ile mutabık hareket etmiş oluyor, bu vaziyeti ile. Ve ondan sonra bütün “ kemâlâtını, Fâtır-ı Zülcelâl tarafından ona ihsan edilmiş nimetler olduğunu anlayıp fahr yerinde şükür ve temeddüh yerinde hamd etmektir. “**

Hutbe-i Şamiyede diyor ki; “bizde bizde sülûk tevazudan başlar, mahviyetten geçer, fenâ fillâh makamını bulur”. Sonra korkunç bir şey diyor; “gayr-ı mütenahi makamatta sülûke başlar”. Dehşet bir şey.. gayr-ı mütenahi makamatlar fenâ fillâh'tan sonra başlıyor. Ondan sonra başlıyor esma-i ilahi ile nihaysiz meratipler.. diyor ya insan nihaysiz terakki veya tedenni için gönderilmiş, o istidadlar var.. işte o zaman ne yapıyor ? Bu manada fena fillah makama mazhar oluyor, bütün nimetlerin ona ihsan edilmiş, kemalatını Ondan bildiği zaman Allah ile fani oluyor. Bu 3. Hatve . Yani kusuru deruhte ediyor, kendi acz ve fakrını, naksını anlıyor, bütün hayırları ondan, kemalatları, ihsanları Allah'ın nimeti olduğunu bilip fahr yerine şükür ediyor, temeddüh yerine hamd ediyor. Bu nefis ne oldu ? Tezkiye olmuş, Allah'ın kurbiyetine, muhabbet ve rızasına mazhar olmuş bir nefis yani tezkiye olmuş. Hakikate geçiyor, kalb ve ruhun derece-i hayatına girdi yani. Hakiki insan oluyor işte. İnsaniyet mertebesine çıkmış oluyor. Şu mertebe tezkiyesi “Kad efleha men zekkâhâ” sırrı ile şudur ki: “Kemâlini kemâlsizlikte, kudretini aczde, gınâsını fakrda bilmektir.” Bak, Üstad beşaret diyor 30. sözde bu ayeti söylüyor bu “beşarete mazhar ol” diyor. Beşaret diyor, yani nefisini temizleyen, arındıran kurtulmuştur. “Kemâlini kemâlsizlikte, kudretini aczde, gınâsını fakrda bilmektir.”

- Yani nefisini daima gayr-i kamil görecek, kudretini aczde görecek. Acz bir aynadır. Ayna yoksa güneşi nasıl görecek ? Ayna neyi gösteriyor ? Güneşi gösteriyor. Biz, mahlukat itibari olarak bütün azalarımız bir aynadır. Yüz milyon hücre mi var ? Hepsini bir aynadır. Kudret-i İlahi'nin tasarrufunu gösteriyor. Hücredeki bütün canlılık onun tasarrufudur, an be an onun tasarrufudur. Senin azalarındaki bütün hareketler onun tasarrufudur, sen onun tasarrufuna “ben” diyorsun. Ben derken, enfüste insan eğer tefekkür meleke haline gelirse büyük zatlar gibi ben derken onun tasarrufunu kast ediyor; ben yaptım, ben gördüm, ben gittim... zahirde dediği şey hakikatte bitişiktir. Zahirle hakikat arasında mesafe yoktur.

Ama eğer onu o anda kast edemiyorsan zahirde değil mana-yı isminde kalıyor, muvakkat dahi olsan. Muvakkat dahi olsa şirke düşüyor ama enfüste tefekkür meleke haline geldiği zaman zahirde diyor (zaten müsaade edilmiş ta ki Cenab-ı hakkı anlaması için) ve zahirde ben diyor ama hakikatte hemen, anında hads, süratli bir şekilde intikal ediyor, hemen Allah'a veriyor. Ben derken Allah'ı kast ediyor. Çünkü Allah ile artık, havayı her an hissettiğin gibi Allahı mahiyetini hissettiğinden dolayı Allahsız hiç bir şeyi düşünemiyor yani Allah dünyasında an be an, kendi namına ne diyorsa hemen Allah ile beraber yani o yaptı, o bildi, o gördü diye kast ediyor zahirde “ben” dedikleri şeyde.

Ama o meleke haline gelemesse mana-yı ismine düşüyor anlık da dahi olsa şirk-i hafiyeye düşüyor. Ne olacak o zaman ? Böyle bir şirk-i hafiyeye anlık da dahi olsa düşmemek için “inşallah”, “maşallah”, “Allah'ın izniyle” gibi kelimeleri sürekli farf etmemiz gerekiyor. Şirk-i hafiyeye ile devamlı yaşıyoruz.. Meleke haline gelemediğinden dolayı düşüyor yani insan. Meleke haline geldiği zaman o problem bitiyor. Bizim bir hoca anlattı Beyazid-i Besatmi hazretleri : “ben süt içtim, hastalandım” demiş.. işte o sözü gaflet anında söylediği için “30 sene istiğfar ettim o sözüme” diyor. Üstad'da var, Kastamonuda var “bir mücadele-i maneviyede bir top atıldı, diyor “niye ben atmadım, baktım nefis, mecazi nefsi emmare... hemen istiğfar ettim, ihlas risalesindeki düsturlar ile o manevi elemden kurtuldum” diyor Üstad. Oluyor, olmayacak değil . Olacak ama radarında olacak, yakalayacaksın yani. Sen şimdi gittin 150 ile, radarı yok, radarı çalışmıyor nasıl yakalayacak seni ? Yakalayacaksın, mesele o.

Kastamonu, Mektup:149; Hem on dakika zarfında, büyük bir mücadele-i mânevîde, benim cephemde, kırk ikilik bir top gibi düşmanlarıma atıp yol açtığı halde, o iki nefis-i emmârenin, muvakkat bir gaflet fırsatında (bak muvakkat, büyük zatlara bile oluyor, gaflet fırsatında), hodgâmlık ve meyl-i tefevvuk (üstünlük meyli) gibi gayet zulümlü ve zulümatlı hissiyle, büyük bir şükür ve teşekkür yerine, "Niçin ben atmadım?" diye (veya ne için ben ben söylemedim gibi, biz kendimize tatbik edersek), en çirkin bir riya ve rekabet damarını hissettim (bak görüyor bunu, hissettim diyor). Cenâb-ı Hakka yüz bin şüküre diyorum ki (niye şükür hiss ediyor? Şimdi kendini itham eden nefis mertbesinde -Nefs-i mülhime- bir hata yaptığın zaman Allah sana ilhamen bildiriyor, Cenab-ı Hakkın muhabbetine mazhar olan bir nefis hata yaptığı zaman Allah hemen bildiriyor, mesela birisin tenkit, gıybet ettin, yanlış yaptın, günah işledin, hemen Allah sana bildiriyor, hemen orada istiğfar ediyorsun. Hemen dönüyorsun hemen hatanı anlıyorsun, büyük zatlara özelliği bu yani, Cenab-ı Hakkın muhabbetine mazhar olmuş. Şimdi sen çok sevdiğin bir çocuğu veya bir dostunu bir hatasını gördüğün zaman onu tenkid ediyorsun. Üstad diyor tenkidin 2 ciheti vardır;

1) şefkatin teşeffü,

2) Tahriptir

(yani adavet hissinden tahrip. Bir de diyor şefkatinden geliyor yani o hatasını ona zarar verdiğinden onun düzelmesini istiyorsun, Üstad rendeçleme diyor bu tenkide), Risale-i Nur ve bilhassa İhlâs Risaleleri (bak demek ki o düsturlar Üstadın hep nazarında tak hemen devreye girdi), o iki nefsin bütün desâisini izale ve onların açtığı yaraları tedavi ettiği gibi (ne etti tedavi ? İhlas Risalesinin düsturları), o bir dakika ve on dakikadaki hâletleri birden izale etti (birden izale etti çünkü tak fark ediyor.). Ve mânevî bir istiğfar olan kusurumu bildim (çok önemli bir hadise, Mevlan Hz dediği gibi suya düşen değil çıkamayn boğuluyor. Yani sen günahı işleyebilecek şekilde yaratılmışsın, yürüken kayabilecek durumdasın, önemli olan kalkmak, istiğfar etmek, Allah'a iltica etmek yani). O hatânın muaccel cezası olan içindeki elemden ve azaptan kurtuldum (bak istiğfara girince “o muaccel cezası olan şiddetli elem azaptan da kurtuldum” diyor. Ne var ? Şiddetli azap ve elem vardır meyl-i tefevvuk ve hodgâmlık hissinde. Kusuru deruhte edince (anlayınca, fark edince) ne yapıyor ? Kurtuluyor. Bu defa elem zevali nedir ? Lezzettir, manevi lezzettir diyor.